

بسمه تعالی

آشنایی با بورس و نحوه خرید و فروش سهام و راههای سرمایه گذاری در آن

در این مقاله سعی شده است خواننده با سازوکارهای قانونی بورس آشنا شود و با توضیحات ساده در مورد فعالیت‌های مختلف آن، از جمله نحوه خرید و فروش، راه‌های مختلف سرمایه‌گذاری، فواید سرمایه‌گذاری و .... آگاهی پیدا کند و اطلاعات اساسی و اولیه مورد نیاز خود را کسب نماید.

مقدمه

.....

همه‌ی افراد جامعه‌ی ما بورس را نمی‌شناسند و با نحوه‌ی سرمایه‌گذاری در آن و فواید و سودمندی‌های ناشی از آن آشنا نیستند. این در حالی است که آشنایی با بورس و فعالیت در آن می‌تواند در زندگی اقتصادی مردم بسیار مؤثر باشد. تا همین سال‌های اخیر، بیشتر مردم پس‌اندازهای خود را فقط در بانک‌ها نگهداری می‌کردند و با راه‌های دیگر استفاده از اندوخته‌های خود آشنا نبودند. اما امروزه بسیار شنیده می‌شود که راه دیگری هم برای استفاده از پس‌اندازها وجود دارد و آن این است که یک فرد عادی می‌تواند در مالکیت واحدهای تولیدی و تجاری بزرگ مشارکت نماید و از نتایج مشارکت و سرمایه‌گذاری خود به سادگی بهره‌مند شود. اما به راستی چگونه ممکن است یک فرد عادی با سرمایه‌ای اندک در سرمایه‌گذاری‌های بزرگی شریک شود در حالی که نه شرکای خود را می‌شناسد و نه امکان کسب اطلاع از نحوه‌ی فعالیت، میزان هزینه‌ها، درآمدها و ... دارد؛ گذشته از این، اصلاً چنین کسی چگونه می‌تواند از حساب و دخل و خرج این مرکز تولیدی که در آن مشارکت کرده است آگاهی پیدا کند؟

در پاسخ به این سوال باید گفت که، بورس امکان هر آنچه را که برای سرمایه‌گذاری و مشارکت در این مراکز لازم است فراهم آورده و علاوه بر نظارت دقیق بر فعالیت‌های این مراکز، مطابق قانون مدافع حقوق سرمایه‌گذاران است.

در این مقاله سعی شده است خواننده با سازوکارهای قانونی بورس آشنا شود و با توضیحات ساده در مورد فعالیت‌های مختلف آن، از جمله نحوه خرید و فروش، راه‌های مختلف سرمایه‌گذاری، فواید سرمایه‌گذاری و .... آگاهی پیدا کند و اطلاعات اساسی و اولیه مورد نیاز خود را کسب نماید.

تاریخچه

اندیشه‌ی ایجاد بورس زمانی شکل گرفت که عده‌ای از بازرگانان اروپایی از فعالیت‌های تجاری خود ضرر کردند، بنابراین به فکر راه‌حلی افتادند تا به وسیله‌ی آن بتوانند جلوی این ضرر را بگیرند و یا آن را به حداقل برسانند. نتیجه آن شد که تعدادی از بازرگانان عده‌ای را در فعالیت‌های خود شریک کردند تا با این روش سود و زیان احتمالی را با آنها تقسیم کنند. این تجربه موفقیت‌آمیز بود لذا به تدریج هر تاجری سعی می‌کرد تا فعالیت‌های تجاری خود را با این روش ادامه دهد؛ به خصوص که این روش برای افرادی که فعالیت‌های بزرگ اقتصادی انجام می‌دادند بسیار مطلوب‌تر بود. رفته رفته این تجربه قانونمند شد و به تشکیل شرکت‌های سهامی تبدیل گردید. اولین تجربه مربوط به تشکیل یک شرکت سهامی در کشور روسیه بود که در سال 1353 میلادی تصمیم گرفت کالاهایی را بدون این که آفریقا را دور بزند، از

شمال اروپا به شرق آسیا و چین ببرد و این کاری بود که احتمال ضرر در آن بیشتر بود. برای انجام این کار عده‌ای از تجار سرمایه‌ی لازم را تأمین کردند و هر کس به نسبت سرمایه‌ی خود در سود و زیان شرکت شریک شد و این کار با موفقیت صورت گرفت. بعدها با گسترش مبادلات در اروپا به سرمایه‌های زیادتر و شرکای بیشتری نیاز شد. برای این کار نیاز به مراکزی بود تا بتوان بین سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران رابطه برقرار کرد. چنین مراکزی تأسیس شدند و بورس نام گرفتند. اولین بورس دنیا در قرن هفدهم میلادی در شهر آمستردام هلند تشکیل شد و امروز اکثر کشورهای جهان دارای بورس هستند. در ایران نیز در سال 1345 قانون تشکیل بورس به تصویب رسید و از 15 بهمن‌ماه سال 1346 آغاز به کار کرد.

بورس چیست؟

برای شناخت بورس و آشنایی بیشتر با آن بهتر است از "بازار" و تعریف آن شروع کنیم. در یک تعریف ساده، می‌توان گفت که، بازار مکانی است که در آن خرید و فروش صورت می‌گیرد؛ و ساده‌تر این است که بگوییم هرگاه شرایطی فراهم شود که بین خریدار و فروشنده رابطه برقرار شود و معامله‌ای صورت پذیرد بازار تشکیل شده است. این شرایط می‌تواند مکان خاصی باشد یا شبکه‌ای ارتباطی مثل اینترنت.

در بازارها به طور کلی دو نوع دارایی، دارایی‌های واقعی و دارایی‌های مالی، مورد معامله قرار می‌گیرند. دارایی‌های واقعی همان دارایی‌های فیزیکی هستند مثل زمین، ساختمان و انواع کالا مانند ماشین، لوازم خانگی و .... اما دارایی‌های مالی دارایی‌های کاغذی و بهتر بگوییم اسنادی هستند، مثل سهام و اوراق مشارکت. بورس بازاری است که در آن دارایی‌های مختلف مورد معامله قرار می‌گیرد. از این رو، انواع بورس‌ها را می‌توان به سه دسته‌ی کلی بورس کالا، بورس ارز و بورس اوراق بهادار طبقه‌بندی کرد.

1. بورس کالا: بازاری که در آن خرید و فروش کالاهای معین صورت می‌گیرد و به طور منظم و دائم فعال است بورس کالا نام دارد. در بورس کالا معمولاً مواد خام و مواد اولیه مورد معامله قرار می‌گیرد. هر بورس کالایی را با نام همان کالایی که مورد معامله قرار می‌گیرد نام‌گذاری می‌کنند. مثلاً بورس نفت و بورس گندم.

2. بورس ارز: در بورس ارز، همان طور که از نام آن مشخص است، کار خرید و فروش پول‌های خارجی انجام می‌گیرد. این بورس در کشور ما فعال نیست اما در کشورهای پیشرفته فعالیت چشم‌گیری دارد.

3. بورس اوراق بهادار: در بورس اوراق بهادار دارایی‌های مالی از قبیل سهام، اوراق مشارکت و ..... مورد معامله قرار می‌گیرد. در ایران، به بازار خرید و فروش اوراق بهادار که به طور رسمی و دائمی در محل معینی تشکیل می‌شود "بورس اوراق بهادار" می‌گویند ولی ما در این نوشته برای اختصار آن را بورس یا بورس اوراق بهادار می‌گوییم.

بورس اوراق بهادار چه می‌کند؟

کار اصلی بورس اوراق بهادار این است که زمینه‌ای فراهم می‌آورد تا دو گروه از مردم، به طور قانونی، در یک فعالیت اقتصادی شریک و علاوه بر تأمین نیازهای یکدیگر، از منفعت و سود این فعالیت بهره‌مند شوند. این دو گروه سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران می‌باشند.

اصولاً در يك تقسيم‌بندي ساده، افراد جامعه را مي‌توان به دو گروه تقسيم كرد؛ يك گروه كساني كه پول، سرمايه و يا پس‌انداز دارند اما نمي‌توانند با آن كار كنند و گروه دوم كساني كه توانايي انجام فعاليت‌هاي اقتصادي دارند اما سرمايه و پول كافي ندارند. اين دو گروه علاوه بر اين كه يكديگر را نمي‌شناسند و تعداد آنها نيز كم نيست داراي ويژگي‌هاي مختلفي هستند. به عنوان مثال، همهي سرمايه‌گذاران به يك اندازه پس‌انداز ندارند. برخي داراي مبالغ اندك و برخي صاحب مبالغ كلان مي‌باشند، سليفه‌ي اين افراد هم براي سرمايه‌گذاري متفاوت است، مثلاً عده‌اي تمايل به سود كم در کوتاه‌مدت دارند و عده‌اي به دنبال سود بيشتر ولي در درازمدت‌اند و ده‌ها ويژگي ديگر.

سرمايه‌پذيران نيز از ويژگي‌هاي مختلف برخوردارند، براي مثال، هر گروه در زمينه‌ي خاصي فعاليت مي‌كنند، با توجه به نوع فعاليت‌شان سودهاي متفاوتي پرداخت مي‌كنند، در اداره‌ي مراكز توليدي خود سليفه‌ي متفاوت دارند و..... حال با اين همه ويژگي‌هاي متفاوت چگونه مي‌توان بين اين دو گروه رابطه برقرار كرد تا همهي آنها ضمن قبول شرايط يكديگر حاضر به شراكت شوند؟ يكي از كارهاي اساسي بورس همين است كه با ايجاد يك فضاي مناسب و قانونمند زمينه‌اي فراهم آورد تا از طريق آن برآوردن تمامي خواسته‌هاي قانوني طرفين با حفظ حقوق آنها ميسر شود. بورس يك مشكل بسيار بزرگ ديگر را نيز حل کرده است، به طوري كه مي‌توان ادعا كرد حل اين مشكل باعث گسترش سرمايه‌گذاري و در نتيجه توسعه‌يافتگي و پيشرفت سريع‌تر كشورهاي جهان شده است. آن مشكل اين است كه اگر افراد مختلفی كه با سرمايه‌هاي متفاوت وارد بورس شده و در فعاليت‌هاي اقتصادي بزرگ شريك مي‌شوند، بخواهند، در هر زمان كه تصميم بگيرند، سهم و سرمايه‌ي خود را به قيمت مناسب بفروشند، بايد چه كار كنند؟ به عنوان مثال اگر فردي 100 سهم از 125 ميليون سهم يك كارخانه‌ي سيمان را دارا باشد و تصميم بگيرد آن را همين امروز بفروشد چگونه مي‌تواند قيمت سهام خود را مشخص كند؟ چطور مي‌تواند قيمت كارخانه را محاسبه نمايد تا براساس آن قيمت سهم خود را مشخص كند؟ چه قدر زمان، چه تعداد افراد و چقدر هزينه براي اين كار لازم است؟ و... بورس اين مشكل را حل کرده و سازوكاري را طراحي کرده است كه هر فرد با هر ميزان سهم، در هر روز تصميم به فروش سهامش بگيرد بتواند از قيمت سهام خود آگاه شود و يا حتي اگر تصميم به فروش نداشته باشد قيمت روز سهام خود را بداند.

قيمت سهام در بورس چگونه مشخص مي‌شود؟

نظام قيمت‌گذاري در بورس به گونه‌اي طراحي شده است كه هيچ كس نمي‌تواند در قيمت‌گذاري دخالت كند؛ به اين ترتيب كه در بورس افراد نمي‌توانند شخصاً اقدام به خريد و يا فروش سهام بنمايند و اين كار بايد از طريق كارگزارهاي بورس و كارگزاران آن انجام شود. كارگزاران فردي خوش‌نام و مطمئن هستند كه علاوه بر اين كه سابقه‌ي تخلفات مالي ندارند مجوز فعاليت خود را از سازمان بورس دريافت کرده‌اند؛ يعني فعاليت‌هاي آنها تحت نظارت بورس انجام مي‌پذيرد.

ورود به بورس بدین طريق است كه، چه فروشندگان و چه خريداران سهام در اولين قدم تقاضاي خود را به كارگزاران بورس تحويل مي‌دهند. كارگزاران هر روز به جز روزهاي پنج‌شنبه و ايام تعطيل از ساعت 9 صبح الي 12 ظهر در تالار بورس حاضر شده و تمامي تقاضاهاي خريد و فروش را وارد سيستم معاملات مي‌كنند. پس از وارد شدن ليست تقاضاها در سيستم معاملات، تقاضاها در دو صف؛ صف خريد و صف فروش، براساس قيمت و زمان ورود، اولويت‌بندي مي‌شود. اين سيستم به گونه‌اي طراحي شده است كه قيمت‌هايي را كه براي فروش ارزان‌تر است و تقاضاهاي خريدي را كه قيمت بالاتري دارند در رديف اول قرار مي‌دهد. بدین ترتيب هر كس كه به ارزان‌ترين قيمت بفروشد در اول صف فروش و هر كس كه

به گران‌ترین قیمت بخرد در اول صف خرید قرار می‌گیرد و بنابراین قبل از دیگران معامله خواهد کرد. البته در صورتی که دو تقاضا با یک قیمت وارد سیستم شود، سیستم اولویت را به تقاضایی می‌دهد که زودتر وارد سیستم معاملات شده باشد. این عملکرد سیستم بیانگر آن است که روند معاملات و قیمت سهام براساس عرضه و تقاضا مشخص می‌شود و امکان دخالت افراد در آن وجود ندارد.

چرا در بورس سرمایه‌گذاری کنیم؟

سرمایه‌گذاران در هر کجا که سرمایه‌گذاری می‌کنند علاوه بر این که به دنبال کسب سود هستند، در انتخاب نوع سرمایه‌گذاری نیز به دنبال جایی می‌گردند که سود بیشتری بدهد، مورد اطمینان و قانونی باشد، هر زمان که بخواهند بتوانند از وضعیت سرمایه‌گذاری خود مطلع شوند، هر وقت که بخواهند بتوانند سرمایه‌ی خود را نقد کنند و..... برخی نیز علاوه بر این، معیارهای متعددی دارند. به عنوان مثال، به دنبال سرمایه‌گذاری در کاری هستند که علاوه بر خودشان، جامعه نیز از آن بهره‌مند شود. مثلاً ایجاد اشتغال بکند و..... بورس از جمله مراکزی است که جمیع این ویژگی‌ها را داراست. پس سرمایه‌گذاری در بورس نه تنها برای سرمایه‌گذاران و سرمایه‌پذیران سودمند است بلکه برای کل جامعه نیز فواید قابل توجهی دارد. در ادامه به برخی از تأثیرات بورس برای سرمایه‌گذاران اشاره می‌کنیم.

فواید بورس برای سرمایه‌گذاران

1. درآمد :

مهم‌ترین هدف هر فرد از سرمایه‌گذاری کسب درآمد است. سرمایه‌گذاری در بورس می‌تواند از دو راه این خواسته را محقق سازد. نخست از طریق پرداخت سود ناشی از فعالیت کارخانه‌ها و شرکت‌ها؛ بدین ترتیب که، کارخانه‌ها یا شرکت‌هایی که سهامشان در بورس عرضه شده است بخشی از سودی را که از فروش کالاها و خدماتشان حاصل می‌شود بین سهامداران تقسیم می‌کنند. بدین ترتیب کسانی که با خرید سهام شرکت‌ها و یا کارخانه‌های بورسی در این مراکز شریک شده‌اند از این طریق کسب درآمد می‌کنند. راه دوم کسب درآمد سهامداران بورس، ناشی از فعالیت‌های مفید و مؤثر مدیران شرکت‌های مربوطه است که باعث افزایش قیمت سهام شرکت‌ها می‌شود که این به معنی افزوده شدن بر دارایی سهامداران است.

2. قابلیت نقدشوندگی :

کسانی که در بورس سرمایه‌گذاری می‌کنند اگر به پولشان نیاز پیدا کنند بسیار سریع‌تر از بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های دیگر می‌توانند سهام خود را به پول نقد تبدیل کنند. برای این کار کافی است به اولین کارگزار بورس مراجعه نمایند و فرم تقاضای فروش سهامشان را تحویل دهند. سهولت فروش سهام طوری است که حتی در سخت‌ترین شرایط هم، در صورتی که فرد سهام خود را اندکی کمتر از قیمت روز بازار ارائه نماید، در کم‌ترین زمان سرمایه‌اش نقد خواهد شد. این در حالی است که بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های دیگر فاقد این ویژگی می‌باشند. به عنوان مثال، فرض کنید فردی در خرید ماشین، زمین یا منزل مسکونی سرمایه‌گذاری کرده و حالا نیازمند پول شده است. روشن است که تبدیل هر یک از موارد ذکر شده به پول نقد به مراتب مشکل‌تر از فروش سهام شرکت‌های بورسی خواهد بود.

3. مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها :

تصمیم‌گیری برای اداره‌ی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس با نظر صاحبان سرمایه انجام می‌پذیرد. افرادی که سهام شرکت‌های بورسی را خریداری می‌کنند مطابق قانون می‌توانند در مجامع شرکت مربوطه حضور پیدا کنند و با شنیدن گزارش فعالیت‌ها از گردش کار شرکت آگاه شوند و همچنین با حق رأی خود نسبت به انتخاب هیئت مدیره، طرح‌های مورد نظر و میزان سود تقسیمی به سهامداران شرکت اظهار نظر نمایند. این مزیت شرکت‌های بورسی سبب شده است که سهامداران بتوانند هم از فعالیت‌های شرکت آگاه شوند و هم در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت داشته باشند.

4. اطمینان از مکان سرمایه‌گذاری :

بورس مکانی بسیار امن برای سرمایه‌گذاری است. برای اثبات این مدعا کافی است به قانون حاکم بر بورس توجه کنیم. بورس براساس قانون بازار اوراق بهادار تأسیس شده است و مطابق آن فعالیت می‌کند. در قانون علاوه بر این که کلیه فعالیت‌های بورس مشخص شده است و هر نوع فعالیت با اخذ مجوز قانونی صورت می‌گیرد یک نهاد ناظر به نام "سازمان بورس" نیز در نظر گرفته شده تا بر تمامی فعالیت‌هایی که انجام می‌شود نظارت کند. نکته‌ی دیگر این که شرکت‌های بورسی براساس قانون موظف‌اند اطلاعات مجاز مربوط به خود را به طور مرتب در اختیار خریداران و فروشندگان قرار دهند. این کار باعث شفاف شدن بازار می‌شود و بدین ترتیب هر کس که اطلاعات لازم را برای خرید و فروش در اختیار داشته باشد می‌تواند با اطمینان اقدام به معامله کند. نتیجه این که، قانون حاکم بر بورس و سازوکارهای پیش‌بینی شده مکانی مطمئن برای سرمایه‌گذاری فراهم آورده است.

چگونه می‌توان در بورس سرمایه‌گذاری کرد؟

انجام هر فعالیتی تابع آداب و مقرراتی است. سرمایه‌گذاری در بورس نیز تابع مقررات و آداب خاص خود است. اولین کاری که برای سرمایه‌گذاری در بورس باید انجام داد گرفتن "کد معاملاتی" است. این کد به منظور راحت‌تر شدن و سرعت یافتن بیشتر کار به افراد داده می‌شود؛ همان طور که بانک به مشتری خود شماره حسابی می‌دهد که مشتری با آن شماره شناخته می‌شود. بنابراین، سیستم معاملاتی بورس افراد را به وسیله‌ی کد معاملاتی آنها شناسایی می‌کند. برای گرفتن کد معاملاتی، فرد می‌تواند با مراجعه به یکی از کارگزاری‌ها و آرایه‌ی فتوکپی شناسنامه یا کارت ملی خود کد مربوط به خود را دریافت دارد. کد معاملاتی شامل سه حرف اول نام خانوادگی به همراه یک عدد ثابت می‌باشد. به عنوان مثال، کد معاملاتی کسی که نام خانوادگی او فخرآبادی است می‌تواند "فخر 00101" باشد.

خرید سهام

خریدار سهام برای خرید باید به یکی از کارگزاری‌های بورس مراجعه و از کارگزار تقاضای فرم درخواست خرید کند. کارگزار فرمی را در اختیار او قرار می‌دهد و او علاوه بر تکمیل فرم باید مبلغی را که می‌خواهد سرمایه‌گذاری کند به حساب کارگزار واریز و فیش آن را به همراه فرم تکمیل شده تحویل کارگزار نماید و رسید بگیرد. طی زمان معینی، پس از آماده شدن اوراق سهام، مشتری با تحویل رسید قبلی به کارگزار اوراق سهام خود را دریافت می‌دارد. علاوه بر خرید حضوری، اشخاص می‌توانند از طریق اینترنت نیز اقدام به خرید کنند و پس از انجام هر عملیات پرینت آن را به عنوان رسید دریافت نمایند. در فرم درخواست خرید، مواردی از قبیل مشخصات خریدار، تعداد سهام مورد تقاضا، مبلغ سرمایه‌گذاری و

..... گنجانده شده است. از جمله مواردی که خریدار در فرم درخواست خرید باید مشخص کند قیمت و نوع سهم مورد نظر خود می‌باشد. برای این کار، خریدار چند راه در پیش‌رو دارد:

راه اول این که خریدار، چون اطلاع چندانی از سهام و اوراق موجود در بورس ندارد، مبلغی را که می‌خواهد در بورس سرمایه‌گذاری کند در اختیار کارگزار می‌گذارد و از او می‌خواهد که به انتخاب خودش بهترین سهام را برای او خریداری کند، ضمن آن که می‌تواند اولویت‌های مورد نظر خود را به کارگزار اطلاع دهد.

راه دوم این است که خریدار، اگر خرید سهام خاصی را در نظر دارد آن را به کارگزار می‌گوید، مثلاً می‌گوید "اگر سهام فلان کارخانه عرضه شد برای من خریداری کنید." در این حالت، چون قیمت سهم وسط خریدار اعلام نشده است کارگزار اختیار دارد که به هر قیمتی که سهم مورد نظر مشتری عرضه شد آن را خریداری نماید. لازم به ذکر است که کارگزاران غالباً مسئولیت‌پذیری و تعهد اخلاقی لازم را دارند و سعی می‌کنند به بهترین قیمت ممکن سهام مورد نظر مشتری را برای او خریداری نمایند. در هر صورت کارگزار اطلاعات مشورتی خود را در اختیار خریدار قرار می‌دهد و در تصمیم‌گیری و انتخاب به او کمک می‌کند.

و بالاخره راه سوم خرید سهام این است که خریدار از کارگزار تقاضای خرید سهم معینی را با قیمت معین می‌کند و کارگزار نیز مطابق درخواست مشتری اقدام به خرید می‌نماید.

فروش سهام

برای فروش سهام نیز، همچون خرید، فروشنده باید به کارگزار مراجعه و فرم درخواست فروش را تکمیل کند. برای این کار فروشنده دو راه در پیش‌رو دارد:

راه اول این که به کارگزار اختیار می‌دهد تا سهامش را به قیمت بازار بفروشد؛ در این حالت کارگزار موظف است تا سهام مشتری را به بالاترین قیمت پیشنهادی روز بفروشد.

راه دوم این که فروشنده در فرم فروش قید می‌کند چنانچه قیمت سهام او در بورس تا حد معینی افزایش یافت اقدام به فروش کند. به عنوان مثال به کارگزار می‌گوید که هر سهم او را زیر قیمت 200 تومان نفروشد. در این صورت کارگزار منتظر می‌ماند تا قیمت سهم به حد مورد نظر برسد و سپس اقدام به فروش می‌کند. بدیهی است که در این صورت نیز کارگزار مشاوره‌ی لازم را به فروشنده می‌دهد. به عنوان مثال اگر قیمت پیشنهادی فروشنده پایین‌تر از قیمت روز بازار باشد ولی خودش نداند، کارگزار او را راهنمایی می‌کند و به وی یادآور می‌شود که می‌توان سهم را به قیمت بالاتر نیز فروخت، بر عکس هم، و اگر قیمت پیشنهادی مشتری بالا باشد به او یادآور می‌شود که در این قیمت امکان فروش سهم وجود ندارد.

معاوضه‌ی سهام

علاوه بر خرید و فروش سهام راه دیگری برای معامله‌ی سهام وجود دارد و آن معاوضه‌ی سهام است. معاوضه‌ی سهام به این صورت است که صاحب سهام، نحوه‌ی فروش سهام خود و نیز نحوه‌ی خرید سهام مورد نظر را به اطلاع کارگزار می‌رساند، و کارگزار نیز مطابق این درخواست اقدام به معاوضه می‌کند. شایان ذکر است که کارگزاران بورس، در قبال خدمتی که برای مشتریان انجام می‌دهند،

درصدي از مبلغ هر معامله را به عنوان اجرت يا حق کارگزاری خود برداشت مي‌کنند. اين مبلغ مطابق قانون مشخص شده است و در همه ي کارگزاری‌ها یکسان و ثابت است.

توصیه‌هایی برای سرمایه‌گذاری در بورس

زندگی بشر و فعالیت‌های او همواره با پیامدهای مختلفی همراه است و اتفاقات جزء لاینفک زندگی است. به همین دلیل، هر کس، بر اثر دانش و تجربه‌ی خود، راه‌های مقابله با اتفاقات و کم‌کردن زیان‌های ناشی از آن را پیدا کرده و در زندگی به کار می‌گیرد. در مورد بورس که مورد نظر ماست، خبرگان بازار سرمایه توصیه‌هایی به مشتریان دارند و معتقدند اگر افراد این توصیه‌ها را به کار گیرند فعالیت‌هایشان با موفقیت بیشتر و پیامدهای منفی کمتری همراه خواهد بود. در ادامه برخی از این توصیه‌ها را شرح می‌دهیم:

1. سرمایه‌ی مازاد خود را به کار گیرید

معمولاً افراد، با توجه به اتفاقات مختلفی که در زندگی‌شان پیش می‌آید، بخشی از درآمد خود را به عنوان هزینه‌های ضروری کنار می‌گذارند تا در روز مبادا از آن استفاده کنند. از آنجا که بازار سهام یکی از بازارهای پرنوسان می‌باشد خبرگان بازار توصیه می‌کنند که بهتر است افراد از بکارگیری سرمایه‌های اصلی و ضروری خود در این بازار پرهیز کنند. آنها معتقدند کسانی که می‌خواهند در این بازار سرمایه‌گذاری کنند بایستی نه تنها اولویت را به رفع نیازهای اولیه‌ی زندگی خود بدهند، بلکه حتی از بکارگیری آن بخش از درآمد خود که برای هزینه‌های اتفاقی در نظر گرفته‌اند در بازار بورس صرف‌نظر کنند. خبرگان بازار سرمایه می‌گویند بهتر است افراد پس‌اندازهای اضافی خود را وارد بازار سهام کنند.

2. به شایعات توجه نکنید

یکی از مشکلات مردم این است که در برخی مواقع از احساسات خود تبعیت می‌کنند و یا تحت تأثیر حرف‌های دیگران قرار می‌گیرند. هر چند این نکته در بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها تأثیر چندانی ندارد اما در فعالیت‌های اقتصادی و بخصوص در بازار سهام می‌تواند موجب ضرر برای افرادی باشد که به احساسات خود میدان می‌دهند. واقعیت امر این است که سرمایه‌گذاری در بازار سهام باید براساس تحقیق و اطلاعات صحیح انجام شود. زیرا در این بازار عوامل متعددی همچون وضعیت اقتصاد کشور، عملکرد شرکت، اتفاقات جهانی و... در تغییر قیمت‌ها مؤثرند؛ در نتیجه هرگز نباید تنها براساس توصیه‌ی دوستان و یا تبلیغات و یا حتی عملکرد خوشاوندان برای سرمایه‌گذاری در این بازار تصمیم‌گیری کرد.

3. برای کوتاه مدت سرمایه‌گذاری نکنید

سرمایه‌گذاران نباید نگران نوسانات و افت و خیزهای روزانه‌ی بازار باشند که در مورد بازار سهام امری عادی است، بلکه پیوسته باید روند بلندمدت را مورد توجه قرار دهند؛ چرا که شرکت‌های بورسی معمولاً شرکت‌های بزرگی هستند و طبیعتاً کارها و پروژه‌هایی که در دست انجام دارند کلان و بسیار بزرگ خواهد بود. پرواضح است که سود پروژه‌های بزرگ در کوتاه‌مدت به دست نمی‌آید و در بلندمدت حاصل می‌شود. در نتیجه سرمایه‌گذاران می‌بایست برای دریافت واقعی سود سرمایه‌های خود در بازار سهام، به سرمایه‌گذاری با دید بلندمدت نگاه کنند.

4. سبد سهام تشکیل دهید

بازار سهام دارای ویژگی‌هایی است که از آن جمله می‌توان به بالا و پایین رفتن قیمت‌ها و ریسک یا خطر افت شدید قیمت‌ها اشاره کرد. از آنجا که به طور معمول و در طی زمان قیمت برخی سهام

افزایش و قیمت برخی کاهش می‌یابد، برای درمان ماندن از خطر کاهش قیمت سهام خریداری شده، خیرگان بازار توصیه می‌کنند که خریداران بهتر است سیدی از سهام خریداری کنند و از خریدن یک نوع سهم پرهیز نمایند؛ چرا که وقتی سهامدار سرمایه‌ی خود را به سهام متعدد و متنوعی اختصاص می‌دهد پایین آمدن احتمالی قیمت برخی از این سهام از طریق بالا رفتن قیمت برخی دیگر از سهام موجود در سبد جبران می‌شود و در این صورت سرمایه‌گذار می‌تواند به راحتی خطر احتمالی کاهش قیمت‌ها را رفع کند.

5. نسبت به سرمایه‌گذاری خود بی‌توجه نباشید

سرمایه‌گذار پس از تشکیل سبد سهام نباید نسبت به وضعیت آن بی‌تفاوت باشد، بلکه باید به طور مرتب آن را مورد بررسی قرار دهد و وضعیت آن را نسبت به وضعیت بازار بسنجد تا بداند که آیا سبد سهام او هماهنگ با بازار است و یا نیاز به بازنگری و تغییر دارد یا نه. برای این کار او می‌تواند با خیرگان، مشاوران و کارگزاران بورس نیز مشورت نماید و از راهنمایی آنها بهره‌برد.

6. غیرمستقیم سرمایه‌گذاری کنید

کسانی که می‌خواهند در بورس سرمایه‌گذاری کنند دو راه در پیش دارند: راه اول این که خودشان مستقیماً سهام مورد نظر خود را خریداری کنند که طبعاً خودشان نیز پی‌گیر نوسانات بازار و وضعیت سهام خود خواهند بود؟ و یا شخصاً به تشکیل سبد سهام اقدام کنند. البته خیرگان، انتخاب شیوه‌ی سرمایه‌گذاری مستقیم را برای همه مناسب نمی‌دانند. زیرا چنین کاری نیازمند تجربه و تخصص برای بررسی وضعیت بازار، شرکت، اقتصاد کشور و... است، علاوه بر این که سرمایه‌گذار می‌بایست بخش عمده‌ای از وقت خود را صرف این کار بنماید که مقرون به صرفه نیست. از این رو، راه دومی را توصیه می‌کنند و آن سرمایه‌گذاری غیرمستقیم است. در این روش سرمایه‌گذار اقدام به خرید واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری می‌کند، که از این طریق علاوه بر انتخاب یک سبد سهام مناسب از تخصص، تجربه، امکانات و سایر خدمات صندوق‌ها بهره‌مند می‌شود.

بهترین راه سرمایه‌گذاری در بورس را انتخاب کنید

مناسب‌ترین راه برای سرمایه‌گذاری، استفاده از صندوق‌های سرمایه‌گذاری است. صندوق‌های سرمایه‌گذاری نهادها و یا شرکت‌هایی هستند که سرمایه‌ی خود را عمدتاً در سهام و برخی موارد دیگر مثل اوراق مشارکت به کار می‌گیرند. این صندوق‌ها مجوز فعالیت خود را از سازمان بورس دریافت و تحت نظارت همین سازمان نیز فعالیت می‌کنند. صندوق‌ها همه‌ی عوامل کار، شامل مدیر، ضامن، امین، پرسنل متخصص و توانمند و سایر امکانات مورد نیاز را در اختیار دارند و علاوه بر آن براساس قانون، سرمایه‌ی قابل توجهی را برای شروع کار تهیه کرده‌اند. بنابراین از هر جهت چه از لحاظ سرمایه و چه از لحاظ نیروهای باتجربه و توانمند قابل اعتمادند. این که توصیه می‌شود سرمایه‌گذاری از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری انجام شود به دلیل آن است که سرمایه‌گذار با خرید واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق، در حقیقت یک سبد سهام را تشکیل می‌دهد که این سبد به طور مرتب تحت نظارت مدیر و کارشناسان صندوق است و در شرایطی که لازم است سهام صندوق فروخته و یا تبدیل شود آنها با آگاهی و تخصصی که دارند مدام به دنبال سهام خوب و پربازده هستند و به طور مرتب سرمایه‌ی خود را به سهام برتر تبدیل می‌کنند. در نتیجه به طور معمول انتظار می‌رود صندوق‌ها در سهام بهترین شرکت‌ها سرمایه‌گذاری کنند؛ پس هرکس واحدهای صندوق‌ها را خریداری کند در حقیقت در بهترین شرکت‌ها سرمایه‌گذاری کرده و از بهترین و پربازده‌ترین سهم‌ها بهره‌مند شده است.

این افراد بدون آن که دغدغه‌ی افت و خیزهای بازار را داشته باشند با پرداخت کارمزد بسیار کم از توانمندی و سود صندوق‌های سرمایه‌گذاری بهره‌مند می‌شوند.

نویسنده : سید مجتبی فنائی